

درباره اهمیت روش تحقیق و کاربرد آن

دکتر غلامرضا فدایی^۱

چکیده

روش تحقیق اساسی ترین مقوله پژوهش است. چنانچه روش متناسبی با موضوع پژوهش انتخاب شود، کار تحقیق سریع تر و مطمئن تر انجام می شود. پس از روش های سنتی ارسطویی، اثبات گرایی از زمان دکارت به بعد وجه غالب پژوهش ها بوده است؛ اما اخیراً عدم کارآیی آن، به ویژه در علوم انسانی محققان را به عدول از آن واداشته است. اخیراً تفسیرگرایی و روش انتقادی در قالب اقدام پژوهی بسیار متداول شده است. این مقاله مدعی است که تقسیم تحقیق به تجربی و عقلانی صحیح نیست. همه پژوهش ها از تجربه ولو تجربه ذهنی برمی خیزند و با استمداد از عقل به نتیجه می رسند. ممکن است وجه غالب تجربه و عقلانیت در هر پژوهش متفاوت باشد، اما خالی از آن دو نیست، بنابراین اثبات گرایی اگر به معنای این باشد که برای تجربه چیزی نیست اشتباه است و اگر به این معنا باشد که هر پژوهشی ناگزیر از دهلیز تجربه می گذرد،

۱- دانشیار دانشگاه تهران. پست الکترونیکی: ghfadaie@ut.ac.ir

۱۱۴ راهبردهایی برای ارتقاء علوم انسانی در کشور

امری پذیرفتنی است. نگارنده مدعی است که همه پژوهش‌ها را می‌توان از یک منظر به دو بخش آزمودنی و پیمودنی تقسیم کرد. در این مقاله به اهمیت رویکرد در پژوهش هم اشاره می‌کند و مطالعه همه پدیده‌ها را در قالب هشت محور پدیداری، پنداری، ساختاری، رفتاری، استقراری، استمرار، مقداری و آثاری میسر می‌داند. طبعاً هر یک از این رویکردها روشی مناسب با خود را طلب می‌کند.

کلید واژه‌ها: روش تحقیق، تحقیق کیفی، تحقیق کمی، اثبات گرایی، واقعیت